

Orijinal Kaynak: Chambers, Clare. (2018). “Against marriage”, *Aeon*.

Türkçe Kaynak: Eylül Yağanoğlu tarafından *sosyalbilimler.org*'da yayımlanmak üzere Türkçeye çevrilmiştir. Yayımlanma Tarihi: 03/06/2019.

Evliliğe Karşı: Evlilik Neden Hem Çağdışı Hem de Ayrımcıdır?

Evliliği diğer ilişkilerden ayıran nedir? Bu ayrımı yapan devamlılık değildir, nikahsız birliktelikler evliliklerden daha kalıcı olabilir. Çocuklar, evlilik hâlinin sürdürülmesini sağlayan yegâne koruyucular değildir. Liberal demokratik devletlerin çoğunda, çocukların evli olmayan ebeveynlere sahip olması, evli ebeveynlere sahip olması kadar yaygındır. Evli olmayan partnerler birlikte yaşarlar ve mali açıdan (her ikisi de aileden) yükümlüdürler. Yıl dönümleri kutlarlar ve aşklarının sembollerini paylaşırlar. Evli olmayan partnerler de taahhüt de bulunurlar.

Yani evliliği [diğer ilişkilerden] ayıran şey taahhüt, devamlılık, çocuklar ya da aşk değildir. Aynı zamanda evlilik, din yoluyla da ayrılmaz, bazı evlilikler dinî olup birçoğu öyle değildir. Evlilik ve evlilik dışı ilişki arasındaki asıl ayrım, devletin rolüdür. Evlilik, devlet tarafından onaylanan ve düzenlenen bir ilişki çeşididir.

Devlet evliliği onayladığında üç şey yapar: tanımlar, onaylar ve düzenler.

Öncelikle, devlet-onaylı evlilik, devletin evliliği tanımladığı ve ona erişimi kontrol altında tuttuğu anlamına gelir. Bir evlilik rejiminde, kimin evlenebileceğini devlet dikte eder. Evliliğin bir erkek ile bir kadın arasında mı olması gerektiğine ya da eşcinsel evliliğe izin verilip verilmediğine [devlet] karar verir. [Devlet] evliliğin kaç kişilik olabileceğini belirler. Boşanmanın ve yeniden evlenmenin uygun olup olmadığını, uygunsa ne zaman olabileceğini kararlaştırır. Bir evlilik rejiminde, devlet evliliğe dini ya da ırksal kısıtlamalar da getirebilir.

Devlet düzenlemeler yaparken evliliğin anlamını [da] belirler. Evlilik birbirini seven çiftler için bir kurum mudur yoksa dini ve kültürel benzerliklerin bir aracı mı? Evlilik geleneksel dini değerleri kurumsallaştırır mı yoksa farklılıkları kucaklayabilir mi? Devletin evliliği tanıması, onu [devleti] kaçınılmaz şekilde değer ve anlam hakkında karmaşık ve tartışmalı açıklamalar yapmakla, bazı yaşam şekillerini ve aile formlarını desteklerken diğerlerini marjinalize eden beyanlar vermekle iştigal eder.

İkinci olarak, devlet evliliği tanıdığına, evli olma durumunun kamusal ve resmi alanda onaylanmasını sağlar. Evlilik rejimi, devlet-destekli, yetkililerin de bulunduğu bir evlilik törenini içerir. Devletçe tanınmış bir evliliğe kavuşmak, bir sürücü belgesi ya da vergi beyannamesi temin etmek gibi değildir: Devletin yakından dahil olduğu, törenle kutsanmış ve övgüyle karşılanan bir ritüel gerektirir. Yani devlet bir evliliği tanıdığına, evliliklerin özel olduğunu ilan eder.

Devlet-onaylı evliliğin üçüncü boyutu düzenlemedir. Devlet evli bir çiftte yasal haklar ve görevler verir. Evli olmayan insanların da yasal hakları ve görevleri vardır. Ancak, devletçe-tanınmış evlilik, evli insanlara hayatın çoğu alanına ilişkin bir yığın hak ve görev verir. Bunlar

finansal destek, ebeveyn sorumlulukları, veraset, vergi, göç ve birinci dereceden akrabalık olabilir. Tüm bunlar evli olsun olmasın herkesi etkileyen ve hayatın oldukça mühim alanlarıdır.

Evli çiftlere verilen önemli hak ve görevlerin çoğu ayrılıkla alakalıdır. Devletçe tanınmış evliliği meşrulaştıran en güçlü gerekçe, muhtemelen boşanan bir çiftin savunmasız tarafına - genellikle bir kadına- yasal koruma sağlamasıdır. Evlilik, kadınların kariyerleri pahasına hane içi hizmet ve bakıma odaklanmalarına neden olur. Öte yandan, evlilik ailenin gelir ve yatırımlarının meşruiyetini korur. Bir evlilik rejiminde, bu yasal koruma, çoğunlukla evli olmayan çiftlerin aynı derecede savunmasız mensuplarına sağlanmaz.

Örneğin, İngiltere ve Galler'de, çoğu insan, aynı evde resmi nikahları olmaksızın yaşayan kimselerin resmi evliliğin getirdiği tedbirlerden yararlanmasını sağlayan yasalar olduğuna inanmaktadır. Fakat yanılmaktadırlar. Resmi nikahsız evliliğin İngiltere ya da Galler'de hiçbir yasal statüsü bulunmamaktadır. Kendini çocuk bakımı ve ev işlerine adanmış evlenmemiş kadınlar, ilişkileri ne kadar uzun ve evlilik-benzeri olursa olsun, partnerlerinin geliri ve mal varlığı üzerinde otomatik olarak finansal haklara sahip olmazlar ve bu onları oldukça korunmasız bir duruma düşürür.

Bir evlilik rejiminde, evli çiftlere verilen yasal hak ve görevler, onlara yalnızca evli oldukları için verilir; korunmasızlık yaratan ya da evliliğe özgü ilişki pratikleri içinde oldukları için değil.

Tarihsel olarak, evlilik son derece eşitsiz bir kurum olagelmıştır. Devletçe tanınmanın üç farklı boyutunun her biri, büyük ölçüde cinsiyet temelli ama aynı zamanda ırk, din, cinsel yönelim ve sınıf temelli de olabilen çeşitli hiyerarşileri teşvik edecek ve sürekli kılacak şekilde kullanılmıştır.

Evlilik hakkına erişim, genelde yalnızca bir kadın ve bir erkekte oluşan çiftlere verilmek üzere sınırlandırılmıştır. Bazı ülkeler, belirli ırksal ya da dini gruplara mensup insanların evliliğe erişimini yasaklamıştır. Örneğin, ABD eyaletlerinin çoğunda, Yüksek Mahkeme, 1967'de Loving v. Virginia davasında bu yasaları anayasaya aykırı bulana dek, ırklararası evliliği önleyen melezleşme karşıtı yasalar yürürlükteydi.

[Evliliğe] erişim kontrolleri, evliliğin anlamına dair cinsiyetçi, heteroseksist, ırkçı ve genelde eşitlikçi olmayan yorumlarla birlikte evliliğin onursal yönünün de eşit olmayan bir şekilde uygulanması sonucunu aksettirir. Yalnızca belirli insanlara devlet desteği hakkı tanınır ve bu haksız onay, evlenmemiş çiftlerin ve bu çiftlerin çocuklarının damgalanması ve ayrıştırılmasıyla yıkıcı bir etki için kullanılmıştır.

Aynı zamanda, çoğu ülkede evliliğin yasal hak ve görevleri cinsiyetler arasında eşitsiz dağılıma sahiptir. İngiliz yasaları evlilik içi tecavüz ihtimalini ancak 1991 yılında kabul etmiştir; ondan önce, erkeklerin eşlerini cinsel ilişkiye zorlaması bir suç olarak görülmemekteydi. Farklı zaman ve mekanlarda, evli kadınların, kendi çocukları üstünde, eşlerinden bağımsız olarak mülk sahibi olma hususunda, evlilik içi şiddete karşı gelme ve boşanma hakları olmamıştır.

Ebeveynler, [yasalar karşısında] çocuklarının evliliklerini onaylama iznine sahip olabilir; ki bu, genellikle genç kızları kendilerinden yaşça büyük erkeklerle evlenmeye ve bu şekilde cinsel istismar ve tecavüze boyun eğmeye zorlamak anlamına gelir. Bu tür çocuk evliliklerine

yalnızca Hindistan, Afrika ve Ortadoğu gibi görücü usulü evliliklerin sık olduğu bölgelerde rastlanmaz fakat aynı zamanda baskın evlilik türünün romantik ilişki temelli olduğu ülkelerde de bu evlilikler karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, ABD'de son yıllarda 10 yaşındaki çocukların evlendiği durumlara rastlanmaktadır. Bu evlilikler şayet çocukların ailesinin rızası varsa, hâkim onaylamışsa ya da çocuklarda hamilelik söz konusuysa çocukların evlenmesine müsaade eden yasalar ile gerçekleşmektedir. Öyle ki, bu çocuklar cinsel rızadan bahsedilebilecek yaştan küçük olsalar ve dolayısıyla ırza tasaddi sonucu hamile kalsalar bile mevzu bahis yasalar işlemektedir.

Bu durumda, feministlerin yüzyıllardır evliliğe karşı çıkması çok da şaşırtıcı değildir. 1869'da John Stuart Mill, *The Subjection of Women* [*Kadınların Köleleştirilmesi* /1869] isimli kitabında evliliği “ilkel köleliğin devamı” olarak tanımlamıştır. Anarşist Emma Goldman, 1910 yılında şöyle yazmıştır: “Evlilik, kadının bedelini; adıyla, mahremiyetiyle, öz-saygısıyla ve hayatıyla ödediği, onu ömür boyu tabî olmaya, asalaklığa hem bireysel hem de sosyal alanda tamamen işlevsizliğe mahkûm eden bir sigorta poliçesidir. Betty Friedan, *The Feminine Mystique* [*Kadınlığın Gizemi* / 1963] isimli eserinde “adı olmayan bir problemin” sebebi olarak evlilikten, orta sınıf beyaz Amerikan ev kadınlarının boğucu tabiiyeti olarak bahseder.

Shulamith Firestone, *The Dialectic of Sex* [*Cinselliğin Diyalektiği* / 1970] çalışmasında aşkın, kadınların baskılanmasına belki de çocuk sahibi olmaktan bile daha fazla dayanak olduğunu ilan eder. Kate Millet ise *Sexual Politics* [*Cinsel Politika* / 1972] çalışmasında şu sonuca varır: “Ataerkilliğin başlıca kurumu ailedir.”

Bu feminist eleştirilerin kadınların evlilik yoluyla yasal olarak ikincil konuma indirildiği zaman ve mekanlarda dikkate değer gücü vardır. Ne var ki pek çok eyalet (elbette hepsi değil) evlilik yasalarını cinsiyet eşitliği sağlayacak şekilde ıslah ettiler. Kadın eşlerin yasayla erkeklere bağlı olmadığı (siyasal ve sosyal) eşitlik taraftarı bir evlilik rejimine sahip olmak mümkündür. Yani feminist evlilik eleştirileri çağdışı görünebilir.

Ancak, kadın düşmanlığını yasadan çıkarmak, onu kültürden çıkarmakla aynı şey değildir. Örneğin, İngiltere ve Galler'de, evlilik belgeleri [düzenlenirken] eşlerin annelerinin isimleri değil, babalarının isimlerini sorulur. Bu cinsiyetçi yaklaşım kalıntısı bilhassa Prens Charles'ın annesinin (Majesteleri Kraliçe) değil de babasının adını ve payesini (Majesteleri, Prens Philip, Edinburgh Dükü) listeleyen evlilik belgesinde gurur kırıcıdır. Hâlâ erkeğin yüzükle evlenme teklifi edip kadının gelinliği zarifçe taşıması; erkeğin para kazanıp kadını çocuklara bakması, erkeğin bekarlığa veda partilerinin keyfini çıkarıp kadının evde kalmaktan korkması beklenmektedir. '98'de, kurgusal karakter Bridget Jones, otuzlu yaşlarına gelip hâlâ evlenmemiş kadınların “ebeveynlerini hayal kırıklığına uğratarak toplum tarafından ucube gibi görülmeyle alışkın” olduklarını dile getirmiştir. Sosyolojik araştırmalar evlilik ve cinsiyet eşitsizliği arasında sürekli bir ilişki olduğunu göstermektedir: Evli kadınlar hem evli erkeklerden hem de evlenmemiş kadınlardan daha çok ev işi yapmaktadır. Evli kadınlar hem evli erkeklerden ve hem de bekar kadınlardan daha fazla ev işi yapmaktadır; evli kadınlar evli erkeklerden daha mutsuzdur, evlilik, kadınları ev içi şiddete daha açık hâle getirmektedir. Evlilik, ataerkilliğe yönelik güçlü bir destek olmaya devam ediyor.

Geçtiğimiz yıllarda evlilik eleştirilerinin feminist eğilimi azaldı. İlerici çevrelerde evlilik; eşcinsel evliliğin Birleşik Krallık, ABD, Hollanda, Belçika, Kuzey ülkeleri, İspanya, Fransa,

İrlanda, Kanada ve Avustralya dahil pek çok ülkede yasal hale gelmesi ve destek kazanmasıyla tekrar popülerlik kazandı. Eşcinsel evliliğin tanınması sıklıkla “evlilik eşitliği” olarak anıldı. Ve dahası, hemcins evliliği evliliğin eşit olup olamayacağı [ve şayet eşit olursa bunun nasıl olacağı] sorusunu tekrarlar.

Eşcinsel evliliğin tanınması yoluyla geleneksel evliliğin heteroseksizminin taşlanması oldukça önemli bir politik ilerlemeye yol açtı. Bu hem heteroseksüel ana akım yaşam tarzında lezbiyenlerin ve geylerin artan kabulünü teşvik etti ve gösterdi. Eşcinsel çiftlere yasal haklar vermek ve evliliğin gerekliliklerini yüklemek, hayati öneme sahip meselelerle karşı karşıyayken tanınma veya çocuklarına güvenli erişim sağlama veya birlikte kalmak için iltica etme haklarının reddi gibi bu çiftlerin uğradığı haksızlıkları düzeltmede çok yararlı olmuştur.

Devlet heteroseksüel evliliği tanıyorsa bu aslında eşcinsel çiftlere de yer vermeye yönelik bir eşitlik hareketidir.

Ne var ki, “evlilik eşitliği” “eşitlik” ile aynı şey değildir. Devlet tarafından tanınan tüm evlilikler ne kadar reforme edilmiş veya yapılandırılmış olursa olsun, eşitlikten yoksundurlar, hemcins birliktelikleri de buna dahildir. Hemcins birlikteliği evlilik hususunda dikkate değer bir gelişimdir; çünkü evliliğin cinsiyetçi ve heteroseksist geçmişinden belirleyici bir sembolik kopmayı işaret eder. Fakat hemcins birliktelikleri bile, devlet tarafından onaylı evlilikle birlikte, evlilik bağı veya eşli ilişkileri diğer ilişki türlerinden, aile formlarından ve yaşam şekillerinden üstün tutar ve tüm devletçe tanınmış evlilik veya birliktelikler, evli veya hemcins birlikteliği yaşayan insanlara yasal haklar tanır ve görevler verir; aynı şekilde, ilişkisi ilgili yasal statüden yoksun olan, benzer şekilde konumlanmış kişileri reddeder.

Devletçe tanınan evlilik, evli çiftlere, istikrarlı, kalıcı ve tek eşli cinsel ilişkiler yaşayan, evli olmayan çiftlerden farklı muamelede bulunulması anlamına gelir. Bu, cinsel ilişkileri, cinsel olmayan ilişkilerden, tek-eşli ilişkileri ise çok-eşli ilişkilerden ayırmak anlamına gelir. Bu, cinsel ortaklığın hem nihai amaç hem de varsayılan norm olduğu resmi görüşünü ifade eder. Temel ilişki pratiklerinin —ebeveynlik, birlikte yaşama, ekonomik bağımlılık, taşınma, bakım, soyun devamı, kalıtım ve cinsellik— tek bir baskın ilişki altında toplandığını ifade eder. Ve dahası insanlar aynı zamanda tüm diğer uygulamalarla ilgilenmedikçe ve bu sözleşmeyi devlet aracılığıyla yapmadıkça, bir uygulama konusunda ihtiyaç duydukları haklarını reddeder. İlişkileri evlilik varsayımıyla düzenlemek, artık uygun değildir.

Bu cihetle, devletçe tanınan evlilik, evli olmayanlara karşı ayrımcıdır. Aynı zamanda çağdışıdır. Bazı insanlar bütün ilişki pratiklerini evlilik çatısı altında toplamayı tercih ederken çoğu insan (evli çiftler de dahil olmak üzere) daha farklı hayatlar yaşamayı tercih eder. Biz genelde karma aileleri, yaşlılara bakımı, göç sebepli aile dağılmalarını ve birden çok ekonomik bağımlılığı aynı anda sürdürmek durumundayızdır. Artık ilişkileri evlilikle düzenlemek uygulanabilir değildir. Bizler genellikle karma aileleri dengeler, yaşlı akrabaların bakımını üstleniriz, göç nedeniyle ailelerimizden ayrılırız ve birden fazla finansal bağımlılıkla idare ederiz.

Nitekim devletçe tanınan evlilik, sıkıntıdan kurtarma veya kolaylık bahaneleriyle meşrulaştırılamaz. Düzenlemeleri evlilik bağına dayandırmak, birçok savunmasız insanı ve ilişkiyi korunmasız bırakıyor. O hâlde, evliliğin devletçe tanınması sadece evliliğin eşsiz ve

değerli olduğu iddia edilerek meşrulaştırılabilir; ancak bu da evli olmayan insanlara eşit muamele edilmesi hususunda başarısızlık getirir.

Evliliği, eşsiz değerli bir ilişki formu olarak yüceltmek, evli olmayan ya bekar ya da partneri olanları saygı ve tanınmadan yoksun bırakır ve evli olmayan insanlar (özellikle kadınlar) ve onların çocuklarına yönelik damgalamaya katkıda bulunur.

Devletçe tanınan evliliği eleştirenler olarak bizler, onun yerini neyin alması gerektiğini saptama göreviyle karşı karşıyayız. Bir popüler alternatif sözleşmeye dayanıyor.

1980'lerden itibaren, Marjorie Maguire Shultz, Lenore Weitzman ve Martha Fineman gibi pek çok feminist teorisyen evlilik yerine ilişki sözleşmeleri kullanılabilceğini savundular. Bunun ardındaki fikir, her çiftin kendine özgü koşullarına ve tercihlerine uygun sözleşmeler yapılabileceğiydi. Bütün insanlar (yalnızca iki kişi olmak zorunda değil), cinsiyetlerine, ırklarına ya da dinlerine bakılmadan kendi aralarında sözleşme imzalayabileceklerinden sözleşmeler, eşitlikçi ve özgürlükçüdür. Bu şekilde, evliliğe erişme şartlarının ve evlilik içi yasaların özgürlüğe karşı uygulamalarının üstesinden gelinebilir.

Sözleşmeler aynı zamanda özgürlüğe teşvik ediyor gibi görünüyor. İsmarlama ilişki sözleşmelerinin sosyal normları veya emsalleri izlemesi gerekmez. İlişkiye taraf olanlar, sözleşmelerinde istedikleri herhangi bir kuralı saklayabilirler. Cinsel bağlılığı ya da çokeşliliği, geleneksel cinsiyet temelli iş dağılımını ya da tümüyle eşitliği, kalıcılığı ya da sonlanabilir bir ilişkiyi tercih edebilirler. İlişki sözleşmeleri tarafların nerede yaşayacaklarını, kimin kariyerinin öncelikli olacağını ve kimin ne zaman hangi ev işini yapacağını belirleyebilir. İlişki sözleşmeleri, herkese uyan tek beden evlilik modelinden kaçır ve gerçek özgürlük ve çeşitlilik sağlar.

Bununla birlikte, bir kez daha devletin rolünü anımsadığımızda, ilişki sözleşmeleri belirgin cazibelerini yitirirler. İlişki sözleşmeleri, sadece bir ilişki dahilinde bir çiftin umutları ve planları hakkındaki açık bir müzakere için araçlar olarak değil de evliliğe alternatifler olarak önerildiğinde yasal olarak işlev görmelidirler. Diğer bir deyişle, eğer ilişki sözleşmeleri, kişisel ilişkileri yasal olarak düzenleme yöntemi olarak, evliliğin yerine geçecekse, uygulanabilir olmalıdır. Ve ilişki sözleşmelerinin tatbiki örnek oluşturucu şekilde problematiktir.

İlk problem, ilişki sözleşmelerinin eşitlikçi bir şekilde oluşturulabilir olmalarına rağmen yine de eşitsizlik ve baskı aks ettirebilir olmalarıdır. Evlilik konularındaki kültürel, dinî ve cinsiyetçi normların yanı sıra eşit olmayan pazarlık gücü de çiftlerin son derece haksız 'anlaşmalara' varmalarıyla sonuçlanabilir. Devletin müdahil olup, örneğin kadının ev dışında çalışmasının yanı sıra tüm ev işlerini yapmasını ve çocukların bakımıyla da ilgilenmesini veya erkeğin, nasıl kazanılmış olursa olsun evdeki tüm parayı kontrol etmesini ve eşini uygun kaynaklar ve ekonomik bağımsızlıktan mahrum bırakması gerektiğini şart koşan bir sözleşmeyi dayatması oldukça haksız olurdu. Bu tarz düzenlemeler hâlihazırdaki birçok evlilikte yaygın olabilir ancak bir evlilik rejimi altında (artık) yasal olarak uygulanamaz. Oysa, eğer ki bu düzenlemeler anlaşmalı olsaydı devlet eşitsizliği uygulamada doğrudan bir rol oynamak zorunda kalacaktı.

İkinci olarak, ilişki sözleşmelerinin daha hususi yönleri, devlet yaptırımları için nadiren elverişlidir. Sözleşme savunucuları çeşitli olası koşullar düşünürler: Sadakati garanti altına alan

maddeler ya da birbirlerinin kariyerini ileriye taşımak için sırayla evle ilgilenmeyi içeren maddeler. Bu maddeler nasıl zorla uygulanabilir? Bir liberal evlilik rejiminde, evliliğin kuralları ihlal edildiği zaman uygulanabilir tek yasal çözüm yolu boşanmadır. Aynısı ilişki sözleşmeleri için geçerli olsaydı sözleşme olarak ziyadesiyle anlamsızlaşırlardı. Sözleşmeler basitçe ceza almaksızın ihlal edilebilecek istiyakları ifade ederler. Öte yandan, eğer bir ilişki sözleşmesi zorla uygulanabilir [nitelikteyse] o zaman kâbusvari senaryolar vuku bulur. Partnerinizin kariyerini ileriye taşımak adına devlet tarafından kendi hayatınızdan vazgeçmeye, işinizi bırakmaya, evinizden ayrılmaya, akrabalarınızı terk etmeye ve ülke dışına çıkmaya zorlandığınız bir dünya hayal edin. Ya da bir ev kadını ve annenin yıllar süren mutsuzluktan sonra, bir ilişki yaşadığını ve mahkemenin belirlediği üzere kendinden daha varlıklı eşine, cinsel kabahatlerinden dolayı yüksek miktarda tazminat ödemek zorunda olduğunu hayal edin.

Sözleşmeler, ısmarlama ve mahrem anlaşmalara imkân verdikleri için savunula gelmiştir; fakat bu koşulların devlet zorlaması gerçeğini göz önüne aldığımızda, liberal ütopyadan totaliter kabusa doğru yol alırız.

Devletin kişisel ilişkilerden tamamen elini çekmesi gerekliliği benim tartışmamın bir parçası değil. İlişkilerin düzenleme gerektiren pek çok yönü vardır. Devlet kimin neye sahip olduğunu, çocuklardan kimin sorumlu olduğunu ve kimin birinin yakın akrabası olduğunu belirlemek zorundadır. Ekonomik bağımlılık ve bakım işleri gibi ilişki pratikleri ya da aile içi şiddet, tecavüze ve istismar gibi ilişki hastalıkları ya da göç ve hastalık gibi olaylar tarafından zayıf duruma düşürülmüş insanları koruması gerekmektedir. Bir evlilik rejiminde, devlet böyle durumlara herkes için baş etmelidir; yalnızca evliler için değil. Örneğin, İngiltere ve Galler’de, ayrılıktan kaynaklı ekonomik zafiyet veraset vergisinden muaflık ve göç durumunda tercihli muameleden yalnızca evli çiftler korunmaktadırlar.

Devlet, evlilik yoluyla düzenlemek yerine, ilişki pratiklerini düzenlemelidir. İlişki pratikleri yasal kesinlik gerektirdiklerinde ya da tehdide açık olma durumuna sebep olduklarında düzenlenmelidir. Bu vakalarda, devlet en adil düzenlemeyi tasarlamalı ve ilişki pratiklerine dahil olan herkese aynı düzenlemeyi uygulamalıdır. Bir diğer deyişle, ilişki pratiklerine dahil olan insanlar kendilerine hak ve görevler veren özel bir ilişki statüsüne katılmaya karar vermeyecek, bu haklara ve ödevlere uygulamalarının sonucu olarak otomatikman sahip olacaklardır.

İlişkileri düzenlemenin pek çok yolu vardır. İlişki düzenlemesinin içeriği sorusunu tayin etmek benim argümanımın parçası değildir. Bir evlilik rejiminde bile, birlikte yaşama, göç ve ebeveynlik gibi pratiklere eşlik etmesi gereken hak ve görevlere dair önemli anlaşmazlıklar vardır. Argümanım basitçe devletin düzenlemelerini statüden ziyade, pratiklere göre yapmasıdır ve sonra o düzenlemeyi söz konusu statüye tabi herkese uygulamalıdır.

Önerdiğim düzenleme şeklini görebilmek için, kamusal politikanın içeriğiyle alakalı ikilemlerle deliye dönmeksizin, aşağıdaki düşünce deneyini takip etmeyi göz önünde bulundurun.

Şimdilerde bir evlilik rejiminde evli olmayan insanları[n statülerini] düzenlemenin ideal, adil yolunun ne olduğunu düşünüyorsunuz? Evlenmemiş ebeveynlere, evlenmemiş partnerlere, evlenmemiş ev arkadaşlarına veya evlenmemiş mülk sahiplerine hangi yasalar uygulanmalıdır?

Bu soruya nasıl cevap verirseniz verin, bundan şu sonuç çıkmalıdır: İdeal evliliksiz devlet düzeninizde, bir evlilik rejiminde evlenmemiş çiftlere uygulanması gerektiğini düşündüğünüz yasalar herkese uygulanır. Eğer adaletin ev işi yapan herkesin maaş almasını gerektirdiğini düşünüyorsanız; o zaman ev işi yapan herkes maaş almalıdır. Eğer adaletin başlıca ikametlerini paylaşan insanların veraset vergisinden muaf olmasını gerektirdiğini düşünüyorsanız o zaman başlıca ikametgâhlarını paylaşan herkes bu muafiyete sahip olmalıdır.

Eğer evli çiftlerin ayrıcalık sahibi olmasını gerektirdiğini düşünüyorsanız kendinize şu soruyu sorun: Özellikle, evliliğe ilişkin o farkı meşru kılan nedir? Hangi ilişki uygulaması korunmakta ve saygı görmektedir? Her durumda, o ilişki uygulaması nikahsız ilişkilerde de bulunacaktır. Vatandaşlarının özerkliğine ve eşitliğine saygı duyan, çeşitli, liberal bir toplumda, devletin belirli bir aile formunu diğerlerinin üzerinde kabul etmesinin yasal bir dayanağı yoktur.

Evlilikten bağımsız devlet, düğünleri, kutlamaları, bağlılıkları, stabiliteyi ya da aileyi bertaraf etmez. Aşkını göz ardı etmez. Yalnızca bu fikirlerin belirli bir ilişki formatının koruyucusu olduğu fikrini ve bu ilişki formatını diğerlerinden üstün tutan devlet[modelini]i ortadan kaldırmak ister. Eğer devlet evliliği tanırsa, ona katılmayanlara karşı ayrımcılık yapar ve eşitsizliğe katkıda bulunur. Evlilikten bağımsız devlet, insanlara ve ailelere eşit davranır.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan **sosyalbilimler.org**, sosyal bilimler alanında çalışma yürüten her bireyin yararlanmasına veya katkı sunmasına açık akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için **sosyalbilimler.org/hakkında** sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube’da **@sosbilorg** kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*’i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde sosyalbilimler.org’da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.